

MUZEJSKI VJESNIK 7

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

**GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšček, Branimir Šimek (tehnički urednik)
Vladimira Pavić

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 7 — OŽUJAK 1984.

GOD. VII

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ:

ZAVIČAJNE ZBIRKE

— Franjo Horvatić: Zavičajne muzejske zbirke i problemi kadrova	3
— Zorko Marković: O stanju muzejskih zavičajnih zbirki i problemima u vezi s njima	4
— Marijan Špoljar: Diskusija o muzejskim zbirkama	6
— Martin Matiščin: O osnivanju i djelovanju zavičajnog muzeja Virje	8

MUZEOLOŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA

— Dragutin Feletar: Za optimalniju mrežu muzeja u sjeverozap. Hrvatskoj	13
— Ivanka Štager: Stalni postav »Tito Varaždinu — Varaždinu Titu« u Gradskom muzeju Varaždin — Odjelu Muzej narodne revolucije	19
— Dragutin Feletar: Kiparski atelier — radionica i učionica	22
— Jasna Tomičić: Obnova muzeja narodne revolucije	25
— Ljerka Šimunić: Suradnja Gradskog muzeja Varaždin i varaždinske industrije svile, konfekcije i kišobrana	27
— Jasna Tomičić: Stari grad	31
— Marijan Špoljar: U povodu izložbe »Tri situacije«	32
— Miroslav Klemm: O djelovanju galerije »Disk kočnice« u tvornici disk kočnica SOUR »Varteks« u Varaždinu	36
— Željko Tomičić: Međunarodni znanstveni simpozij ranosrednjevjekovne arheologije u Nitri	38

STRUČNI ČLANCI

— Božidar Gerić: Bilješke o rekognosciranju i iskapanjima arheoloških terena u bjelovarskom kraju 1983. godine	45
— Zoran Homen: Pokusno sondiranje na ranosrednjevjekovnoj nekropoli u Popovcu	49
— Zorko Marković: O nekim nejasnim pitanjima kronologije brončanog doba u sjevernoj Hrvatskoj	52
— Željko Tomičić: Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja u razdoblju od 1972 — 1982. (I)	56
— Marina Šimek: O važnom paleontološkom nalazu nedaleko Ludbrega	65
— Prilog: Metoda gipsanja in situ	72
— Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Jurju u Trnju	81
— Željko Tomičić — Josip Vidović: Pokusna arheološka istraživanja naselja Goričan tijekom 1983. godine	84

— Josip Vidović — Željko Tomičić: Arheološka istraživanja u Goričanu 1983. godine	88
— Josip Vidović: Nastavak istraživanja perioda starijeg željeznog doba na lokalitetu Goričan '82	93
— Miroslav Klemm: Nekoliko planova Varaždina iz vlasništva Gradskog muzeja Varaždin	98
— Tomislav Đurić: Zaboravljena gotika Hrvatskog Zagorja — Sv. Jakov na Očuri	107
— Antun Stišćak: O jednom broju logoraša »Danice«	109
— Josip Fluksi: Dalmatinski narodni nakit u fundusu muzeja grada Koprivnice	113
— Josip Fluksi: Naprava za lov jazavaca	121
— Libuše Kašpar: Etnološka bibliografija novinskih članaka	122

VIJESTI

— Zorko Marković: Vrijedna knjiga o spomenicima kulture istočne Hrvatske	131
— Dragutin Feletar: Deveto izdanje Podravskog zbornika	133
— Dragutin Feletar: Monografija o Draganu Gažiju	131
— Dragutin Feletar: Dokumentirano kazivanje o NOB-u	135
— Tomislav Đurić: Prilozi za povijest varaždinskog bankarstva	136
— Vladimira Pavić: Deseti kongres Saveza Društava muzejskih radnika Jugoslavije	137
— Zorko Marković: Sastanak muzealaca Slavonije i sjeverozapadne Hrvatske	137
— Vladimira Pavić: Izbor zaštićene građe iz fundusa MMČ	138
— Željko Tomičić: Afrička lovačka zbirka dr Zdravka Pečara u Muzeju afričke umetnosti u Beogradu	139
— Antun Kozina: Akcije muzeja 1983. godine — Likovne i druge izložbe u Krapini	140
— Ljubica Duić-Jovanović: Osnovan književni klub	144

AKCIJE	147
------------------	-----

ZASTITNA ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U JURJU U TRNJU

Potkraj 1983. godine arheološka karta Međimurja dopunjena je novim lokalitetom iz ranosrednjevjekovnog razdoblja. Prilikom opsežnijih zemljanih radova na iskopu temelja budućeg objekta Područne škole u selu Juraj u Trnju, nasuprot lokalne župne crkve sv. Jurja, u samom središtu naselja, radnici Građevnog kombinata Međimurje, naišli su početkom mjeseca studenoga na ljudske kosti. O ovom nalazu, zahvaljujući brizi izvođača radova, kao i investitora, na vrijeme su obavješteni arheolozi Muzeja Međimurja — Čakovec.

Neposrednom terenskom autopsijom moglo se konstatirati sljedeće:

1. kosti zatečene u iskopu rova za temelj objekta pripadale su uništenom grobu.

2. keramika, na koju su radnici u tom dijelu rova naišli po tipološkim obilježjima je recentna i nije u direktnoj vezi s nalazom kostura,

3. anketiranjem mjesnog stanovništva u zoni koja neposredno graniči s nalazištem prikupljeni su podaci o čestim nalazima skeleta, što je samo po sebi ukazivalo na prisustvo veće nekropole sa ritusom inhumacije, i

4. u iskopu tzv. kranske staze naišlo se na daljnje skelete, odnosno grobove.

U vezi s ranije iznesenim donjeta je odluka da se na lokaciji buduće Područne škole u Jurju u Trnju poduzmu zaštitna sondažna arheološka istraživanja. Istraživanje neposredno ugrožene arheološke zone sprovedeno je u razdoblju od 17. studenog do 7. prosinca 1983. u okviru osam radnih dana s prekidima, koje su uvjetovale vrlo nepovoljne meteorološke prilike, kao i potrebe koordinacije radova sa izvođačem radova Građevnim kombinatom »Međimurje«.

Lokalitet u Jurju u Trnju smješten je u samom središtu naselja desetak metara južnije od magistralnog puta, koji iz Čakovca vodi u pravcu našeg graničnog prelaza za susjednu NR Mađarsku, Goričana. Ova lokacija naglašena je blago povišenim topografskim položajem, koji kulminira na koti 149,00 m, na kojoj je smještena crkva sv. Jurja.

Slika 1 — Juraj u Trnju, konjanički grob broj 5 (snimio: Ž. Tomičić).

Zaštitna arheološka istraživanja svedena su na sondiranje prostora izvan sjevernog i zapadnog obodnog zida budućeg objekta Područne škole, uglavnom unutar zone predviđene za tzv. kransku stazu. Tijekom istražnih radova naišlo se na ukupno pet očuvanih skeletnih grobova (grobovi broj 2, 3, 4, 5, 6), dok je jedan bio zatečen uništen (grob broj 1). Ovo je očito samo mali dio nekada velike skeletne nekropole. Pokapanje je obavljeno iskopom grobne rake u sloju šljunka, polaganjem pokojnika u istu, u pravilu s glavom okrenutom prema izlasku sunca, i naknadnim zatrpavanjem pokojnika slojem pijeska. Dakle, svi su grobovi pokazivali istu orijentaciju istok — zapad, što upućuje na postojanje tzv. groblja na redove. Dubina pokapanja varira od — 1,10 do — 1,15 m. U grobovima nisu nažalost zatečeni pokretni nalazi u funkciji grobnih priloga. Grobovi 3, 4 i 6 bili su otkriveni ispod temelja starog objekta škole, koja je rušena radi gradnje suvremenog objekta. Osobito interesantan nalaz predstavlja kostur konja u grobu broj 5. Kako je u istom grobu zatečen pokojnik, to je očito riječ o konjaničkom grobu. Ovo me u prilog jasno govori i jedinstveni ukop pokojnika i konja u zajedničku raku ukopanu u sloju šljunka. Konj je pokopan u karakterističnom zgrčenom položaju s nogama vezanim, vrlo vjerojatno na trbuhu i glavom okrenutom ka jugu. Skelet konja orijentiran je također istok — zapad ali je glava konja, premda u visini pokojnika okrenuta prema jugu. (sl. 1). Niti u ovom grobu nisu nađeni grobni prilozii. Kako su istražni radovi okončani radi hladnoće i smrzavanja zemlje 7. prosinca, to će se s istraživanjem nastaviti u proljeće 1984. godine.

Običaj pokapanja konja elemenat je duhovne kulture nomadskih naroda, osobito Avara. Naime, prilikom smrti jahača žrtvovan je njegov konj, isključivo pastuh, koji je, prema vjerovanju nomada, pokojniku bio potreban i na drugom svijetu. Konjima su se u pravilu vezivale noge a zatim ih se ili probadalo kopljem ili ubijalo udarcima tupim predmetom u potiljak glave. Ubijena životinja polagala se kraj pokojnika sa pripadajućom jahačom opremom.

Tijekom zaštitnog arheološkog istraživanja vođena je detaljna tekstualna, grafička i fotografska dokumentacija. Osobita je pažnja posvećena arhitektonskom terenskom snimanju lokaliteta jer je odlučeno da se radi velike hladnoće prekinu istražni radovi do proljeća 1984. godine. Posljednjeg dana istraživanja pristupilo se konzerviranju otkrivenih grobova. Dosadašnja zaštitna istraživanja nisu dala pokretne nalaze tj. grobne priloge. Unatoč toj činjenici, druge okolnosti, kao pojava ukopa na redove, pojava konjaničkog groba i mongoloidna antropološka obilježja ukopanih pokojnika, uz nužan oprez, ukazuju na otkriće nepropole avarskog obilježja. Naime, nekropole

s ukapanjem na redove karakteristična su pojava tzv. drugog avarskog kaganata. U ovaj vremenski okvir valja vjerojatno uvrstiti i nekropolu otkrivenu u Jurju u Trnju.

Ovo će se, očito prostrano, groblje nastaviti istraživati, pa će se tada vjerojatno moći pouzdanije odrediti fizionomija nekropole, odnosno pouzdaniji podaci o vremenu ukapanja, antropološkim karakteristikama pokojnika i samom tipološkom određenju groblja.

Zeljko Tomičić, Josip Vidović, Muzej Međimurja Čakovec

**POKUSNA ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA NASELJA GORIČAN
TIJEKOM 1983. GOD.
(Preliminarni izvještaj)**

Neposredna okolica današnjeg naselja Goričan, točnije prostor jugoistočno od sela s lijeve i desne strane potoka Berek, od 1974. godine, dakle gotovo čitav jedan decenij, poprištem je sustavnog arheološkog istraživanja u domeni duhovne kulture starijeg željeznog doba. Naime, dosadašnjim iskopavanjem petnaestak grobnih humaka, tzv. tumula, počele su se postupno sve jasnije ocrtavati konture jednog intenzivnog života, koji je u starije željezno doba bio prisutan u ovom dijelu međuriječja Mure i Drave. Vrlo vrijedni grobni prilozi otkriveni u tumulima kod Goričana upućivali su na logičnu pretpostavku, da u užem arealnu današnjeg naselja, kojim dominiraju istaknute topografske zone, na istoku, u središtu i na zapadu sela, treba očekivati materijalne dokaze o postojanju istaknutog naseobinskog kompleksa starijeg željeznog doba. Drugim riječima nekropola kod Goričana bila bi neke vrsti zrcalna slika života u naselju starijeg željeznog doba. Ako se ta pretpostavka arheologa potvrdi